

บทที่ 1

บทนำ

ไม้สกุลมะม่วง (*Mangifera* spp.) เป็นพืชในตระกูล Anacardiaceae พืชสกุลนี้เท่าที่พบในประเทศไทยมีอยู่ถึง 15 ชนิด (species) ที่ปลูกกันทั่วไปคือ มะม่วงบ้าน (*Mangifera indica* L.) และมีอยู่กว่า 17 พันธุ์ที่ปลูกเป็นการค้าในปัจจุบัน ภาคเหนือเป็นแหล่งผลิตมะม่วงที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ โดยมีพื้นที่ปลูกมากเป็นลำดับ 2 รองจากภาคกลาง กรณีที่คอนอาศัยน้ำฝนในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโครงการป่าจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มะม่วงนับได้ว่าเป็นไม้ผลยืนต้นที่ผ่านการคัดเลือกในเบื้องต้นแล้วว่าเหมาะสมกว่าพืชชนิดอื่น (ธวัชชัยและอดิศร, 2534) แต่มะม่วงพันธุ์การค้าหลายพันธุ์ อาทิเช่น เขียวสวย หวังกลางวัน และน้ำดอกไม้ ที่ปลูกในพื้นที่แล้งยังมีข้อจำกัดในการผลิตหลายประการ ส่วนใหญ่ไม่ให้เกิดผลผลิตหรือให้ผลผลิตไม่เป็นที่พอใจ คาดว่าส่วนหนึ่งมาจากพันธุ์ที่นำมาปลูกไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ จึงได้มีการคัดเลือกพันธุ์มะม่วงที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากขึ้น (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2540) พบว่ามะม่วงแก้วนอกจากจะดูแลรักษาง่ายกว่ามะม่วงส่วนใหญ่ติดดอกออกผลก่อนข้างสม่ำเสมอบนที่คอนอาศัยน้ำฝน ยังเป็นที่ต้องการของโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปมะม่วง

อย่างไรก็ตามการที่จะทำให้พื้นที่ที่มีการปลูกมะม่วงอยู่แล้ว ได้ต้นมะม่วงพันธุ์ใหม่ขึ้นมาทดแทน ที่ผ่านมาได้ดำเนินการนำต้นพันธุ์ใหม่หรือกิ่งสำเร็จเข้าไปปลูก และการเปลี่ยนยอดพันธุ์ใหม่ให้กับต้นมะม่วงที่ปลูกอยู่เดิมแล้วในพื้นที่ สำหรับบนพื้นที่คอนอาศัยน้ำฝนในพื้นที่โครงการฯ มีการทำกันเพียงปลูกกิ่งสำเร็จลงทดแทน หรือไม่ก็ปลูกมะม่วงที่เป็นต้นตอไปก่อนแล้วมาต่อกิ่งเปลี่ยนยอดพันธุ์ในเวลาต่อมา ยังไม่มีการต่อกิ่งเปลี่ยนยอดพันธุ์ใหม่ให้กับต้นมะม่วงที่ปลูกไว้นานแล้ว อาจเป็นเพราะการทำกับต้นมะม่วงขนาดใหญ่ มีปัญหาหลายประการโดยเฉพาะการต่อกิ่งที่มีขนาดใหญ่มาก ๆ ทำให้การสมานแผลของต้นตอที่มีขนาดใหญ่เกิดได้ยากเนื่องจากถูกเชื้อโรคเข้าทำลายเสียก่อน การต่อกิ่งมะม่วงที่มีลำต้นขนาดใหญ่เมื่อเชื่อมติดกันแล้วจะทำให้ยอดพันธุ์ดีเจริญเติบโตไม่ทันต้นตอ หรือทำให้ต้นตอด้านตรงข้ามตำแหน่งที่ต่อแห้งตาย นอกจากนั้นสภาพพื้นที่ที่แห้งแล้ง มีลมพายุพัดแรง ซึ่งจะมีผลต่อการเชื่อมประสานกันระหว่างต้นตอและยอดพันธุ์ดีหลังการต่อกิ่ง

ฉะนั้นการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำมะม่วงแก้วพันธุ์ดีไปเปลี่ยนให้กับมะม่วงต้นเดิมในพื้นที่ดังกล่าว จึงได้ศึกษาทั้งในส่วนที่เป็นปัญหาของเกษตรกร ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เรื่องความสามารถในการเชื่อมประสานและการเจริญเติบโตของยอดพันธุ์ดีมะม่วงแก้วศรีสะเกษ เมื่อต่อกิ่งกับต้นตอกลางมะม่วง และเรื่องตำแหน่ง พันธุ์ และช่วงอายุที่จะใช้ในการต่อกิ่ง ทั้งในสภาพสถานีทดลองและแปลงของเกษตรกรในพื้นที่คอนอาสัยน้ำฝน ได้ใช้เงื่อนไขของพื้นที่และข้อจำกัดของเกษตรกรเป็นหลัก โดยนำเอาวิธีการต่อกิ่งที่เกษตรกรเคยปฏิบัติอยู่มาเป็นแนวทางปรับปรุงใหม่ให้ดีขึ้น เพื่อขยายผลใช้กับที่คอนอาสัยน้ำฝนในเขตภาคเหนือตอนบนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวัดความสามารถในการเชื่อมประสานและการเจริญเติบโต ของยอดพันธุ์ดีมะม่วงแก้วศรีสะเกษ เมื่อต่อกิ่งกับต้นตอกลางมะม่วงพันธุ์ต่างๆ
2. เพื่อประเมินผลของพันธุ์ ตำแหน่ง และอายุของต้นตอกลาง ต่อการต่อกิ่งและการอยู่รอดของยอดพันธุ์ดี